

Behandeling met koolteerproducten

In overleg met uw dermatoloog heeft u besloten tot een behandeling met koolteerproducten. In deze folder kunt u informatie hierover vinden. Meer informatie ontvangt u van de dermatoloog of dermatologisch verpleegkundige of assistente. Met vragen of problemen kunt u bij hen terecht. Betrokkenheid van uw partner, ouder(s) of verzorger(s) is altijd mogelijk en zelfs aan te bevelen.

Welke huidaandoeningen worden met koolteerproducten behandeld?

- Verschillende vormen van eczeem
- Psoriasis

Wat is de werking van koolteerproducten?

Koolteer remt ontstekingen, bevordert de normale groei van de huid en werkt jeukstillend, antibacterieel en licht schimmeldodend. Hierdoor kan de huid herstellen en heeft u minder neiging tot krabben. Daarnaast heeft de koolteer een positieve invloed op de huidschilfering en afname van de dikte van de eczeem- en psoriasisplekken.

Tijdens de behandeling kunnen verschillende soorten koolteerproducten worden gebruikt. Welke zalven en pasta's bij u worden gebruikt, is afhankelijk van de aard en ernst van de huidaandoening en de mate van jeuk die u ervaart. De meest voorgeschreven teerproducten zijn:

- Koolteeroplossing 10% (Liquor Carbonis Detergens in vaseline/lanettecrème); dit wordt ook wel 'lichte teerzalf' genoemd en is roze van kleur.
- Koolteerpasta 3% of 5% (Pix lithanthracis in pasta zinci oxidi of vaseline); dit is grijsgroen van kleur en wordt 'donkere teerzalf' genoemd.

Bijwerkingen van koolteerproducten

Vaak voorkomende bijwerkingen

- Typische geur. Sommige mensen, met name patiënten met astma, kunnen deze geur soms moeilijk verdragen.
- Toename van gevoeligheid voor zonlicht (ook achter glas). Dit geldt tijdens de teerbehandeling nog enkele dagen ('lichte teerzalf') of nog vier weken ('donkere teerzalf') na de behandeling. Bij 'lichte teerzalf' is de toename van zongevoeligheid minder dan bij 'donkere teerzalf'. Dit verschilt van persoon tot persoon. Voor de lichaamsdelen die behandeld zijn met de 'donkere teerzalf' moet u zonlicht en gebruik van een zonnebank echt vermijden, omdat verbranding snel kan optreden.

- Verkleuring van de huid, haren, kleding, linnengoed. Het koolteerproduct kan zich stapelen in de hoornlaag van de huid. De verkleuring verdwijnt vanzelf binnen enkele dagen na het stoppen met de teerzalf. Met name de 'donkere teerzalf' geeft niet-uitwasbare vlekken. U kunt daarom het beste na het zalven oude kleding aandoen en oud linnengoed gebruiken en het wasgoed apart wassen. Bij donkere teerzalf wordt de huid ingepakt met buisverband (Tubifast®). Vlekken op sanitair direct verwijderen met een zacht schuurmiddel.
- Teerproducten zijn licht ontvlambaar; pas dus op met open vuur, roken en koken.

Soms voorkomende bijwerkingen

- Haarzakjes kunnen ontsteken (teerfolliculitis). Dit lijkt op een puistje. De kans hierop neemt toe bij zeer langdurig gebruik (vele maanden). Dit is deels te voorkomen door met de haarrichting mee te zalven. Mocht dit toch ontstaan, overleg dan met de dermatoloog of dermatologisch verpleegkundige of assistente.

Zelden voorkomende bijwerking

- Allergische reactie, zich uitend in huiduitslag en jeuk. Dit kan ook ontstaan na langer gebruik van teerproducten.

Zwangerschap en borstvoeding

- Koolteerproducten worden bij vrouwen met kindwens en tijdens de eerste drie maanden van de zwangerschap afgeraden. Overleg met uw dermatoloog over het gebruik gedurende overige maanden van de zwangerschap.
- Bij het geven van borstvoeding mag u koolteer, in overleg met uw dermatoloog, alleen in beperkte mate gebruiken. Vermijd bij het smeren de huid op en rond de tepels en borsten.

Instructie m.b.t. teerbehandeling

Op de polikliniek kunt u informatie en instructie krijgen over de behandeling met koolteerproducten.

Eerste bezoek

- Tijdens dit bezoek krijgt u van een dermatologisch verpleegkundige of assistente uitleg over uw huidprobleem en de behandeling met koolteerproducten. Verder verzamelt zij gegevens die van belang zijn en geeft zij praktische tips.
- Samen met haar gaat u de huid met teerzalf behandelen en de huid zo nodig inpakken met buisverband in combinatie met de oude kleding. Houdt u er rekening mee dat in het T-shirt of rompertje gaatjes geknipt worden.
- Neemt u alle zalven en oude kleding mee naar het ziekenhuis (minimaal een oud T-shirt en onderbroek en voor baby's een rompertje met korte mouwtjes).
- Het eerste bezoek duurt gemiddeld 1 - 1 ½ uur.

Vervolgbezoek

- Afhankelijk van uw situatie wordt er een vervolgbezoek gepland op de polikliniek.
- De tijdsduur per instructie kan variëren van een half uur tot een uur.

- De duur van de totale behandeling is van tevoren moeilijk aan te geven. Deze is afhankelijk van de ernst van de huidaandoening en de reactie van de huid op de zalfbehandeling.

Algemeen stappenplan voor teerbehandeling bij eczeem

Dit stappenplan is een algemeen schema dat gebruikt wordt bij de (teer)behandeling bij eczeem. Soms wordt het schema aangepast. Zo is het advies om in bepaalde gevallen stap 3 en stap 4 om te wisselen of een stap over te slaan. Dit overzicht biedt u een geheugensteuntje. Voor uitleg, vragen of advies kunt u terecht bij uw dermatoloog of dermatologisch verpleegkundige of assistente.

Opbouwen

- Stap 1: Vette onderhoudszalf of crème
Mensen met eczeem hebben van nature een droge huid. Een neutrale zalf of crème is de basis van de behandeling. Een droge huid geeft meer jeuk en is gevoeliger voor prikkels van buitenaf, wat uiteindelijk kan leiden tot het sneller ontstaan van nieuwe eczeemplekken. Het is dus goed om de huid met een vette onderhoudszalf te behandelen om uitdroging te voorkomen. Afhankelijk van de droogte van de huid, het seizoen, welke kleding u draagt en wat 'prettig aanvoelt', wordt er in overleg een keuze gemaakt voor een bepaalde zalf of crème. Het advies is om deze 2x daags aan te brengen, maar soms is vaker nodig.
- Stap 2: Koolteeroplossing 10% (Liquor Carbonis Detergens) = 'lichte teerzalf'
Als er jeuk, roodheid of blaasjes op de huid ontstaan, is dit een teken van het ontstaan van een nieuwe eczeemplek. Deze kunt u behandelen met koolteeroplossing 10%. Dit wordt ook wel 'lichte teerzalf' genoemd. De dermatoloog spreekt met u af of dit 1 of 2x daags aangebracht moet worden. Als de huid droog blijft, dan kunt u bijsmere met vette onderhoudszalf en bij jeuk kunt u de 'lichte teerzalf' extra smeren.
- Stap 3: Hormoonzalf en stap 2 ('lichte teerzalf')
Als de lichte teerzalf alleen onvoldoende werkt, dan start u naast de koolteeroplossing met een hormoonzalf. Hormoonzalven werken het langst en de kans op bijwerkingen is het kleinst, als ze iedere week enkele dagen niet gebruikt worden.

Dit zogenaamde 'pulse-schema' betekent dus dat de hormoonzalf meestal vier dagen achtereen gesmeerd wordt, gevolgd door drie dagen geen hormoonzalf. Er mag ook gekozen worden om, om de dag te smeren, dus een dag wel en dan een dag niet, enz. Hormoonzalven zijn er in meerdere sterktes, klasse 1 t/m 4. De dermatoloog spreekt met u af of de hormoonzalf 1 of 2x daags aangebracht moet worden, meestal is dit 1x daags. Mocht u beide zalven 2x daags aan moeten brengen, breng dan eerst de hormoonzalf aan en vervolgens de 'lichte teerzalf'. Soms wordt voor de hormoonzalf met een (afbouw)schema gewerkt.

- Stap 4: Koolteerpasta 3% of 5% (Pix lithanthracis) = 'donkere teerzalf' in combinatie met stap 3 (hormoonzalf en 'lichte teerzalf')
Als stap 3 onvoldoende werkt, kunnen de hormoonzalf en de 'lichte teerzalf' gecombineerd worden met 'donkere teerzalf'. 'Donkere teerzalf' geeft vlekken, dus hierbij is het advies de behandelde lichaamsdelen in te pakken met buisverband en oude kleding.

Afbouwen

- Stap 4 naar stap 3: 'Donkere teerzalf' stoppen (doorgaan met hormoonzalf en 'lichte teerzalf')
Als het eczeem en/of de jeuk voor een groot deel weg is, kunt u de 'donkere teerzalf' afbouwen naar pleksgewijs en/of 1x daags. Als dat goed gaat, stopt u met de 'donkere teerzalf' en gaat u terug naar stap 3.
- Stap 3 naar stap 2: Hormoonzalf stoppen (doorgaan met 'lichte teerzalf')
Zijn de eczeemplekken weg en is de jeuk bijna weg, ook op de dagen dat u de hormoonzalf niet meer smeert, dan kunt u stoppen met de hormoonzalf. U gaat terug naar stap 2: 'lichte teerzalf'. Laat nooit twee zalven gelijktijdig weg!
- Stap 2 naar stap 1: 'Lichte teerzalf' stoppen (doorgaan met vette onderhoudszalf)
Als de huid helemaal rustig is en de jeuk weg is, dan kunt u afbouwen naar 1x daags 'lichte teerzalf' en 1x daags onderhoudszalf. Na een tijd, als het goed blijft gaan, kunt u teruggaan naar stap 1: 2x daags vette onderhoudszalf. Dit moet u blijven doen om nieuwe eczeemplekken te voorkomen. Zo gauw u weer een onrustig of jeukend plekje krijgt, begint u weer met stap 2 of stap 3.

NB. Het is gebleken dat bij te snel afbouwen het eczeem soms weer snel opkomt. U kunt het beste pas een stap terug doen als uw huid een week rustig is. Twijfelt u, ga dan door met de behandeling.

Vragen?

Mocht u na het lezen van deze informatie nog vragen hebben, stel deze dan gerust aan de behandelend dermatoloog of aan de dermatologisch verpleegkundige of assistente.

Bereikbaarheid

Polikliniek Dermatologie, Gelre ziekenhuizen Apeldoorn

- maandag t/m vrijdag 8.30-12.30 uur en 13.30-16.00 uur.
- tel: 088-1053362